

Penelope Byrde, *The Male Image. Men's Fashion in Britain 1300—1970*, ss. 240, ryc. 142.

Ubiór męski zawsze cieszył się mniejszym zainteresowaniem kostiumologów zachodnioeuropejskich niż kobiecy. We wczesnym średniowieczu krój tuniki był jednakowy w odzieży męskiej i kobiecej, dlatego też autorka słusznie rozpoczyna swoje wywody od XIV wieku. Wprowadza przy tym po raz pierwszy periodyzację, opartą na właściwych przemianach ubioru męskiego, nie ulegając natomiast sugestii barwnej fasady ozdób i szczegółów. W rozwoju odzieży męskiej wyróżnia dwa podstawowe okresy: od XIV w. do 1670 r. oraz od ok. 1670 r. do 1970 roku. Ten ostatni to epoka trzyczęściowego garnituru. W innych podręcznikach obowiązuje na ogół dotychczas nieściśły podział na stulecia lub też narzuca się periodyzację związaną z historią sztuki. Autorka w zwięzle napisanym opracowaniu nie mogła uwzględnić regionalnych czy zawodowych szczegółów angielskich strojów. Zajęła się modą wiodącą, którą Anglia właśnie w męskim ubiorze narzucała często zachodniej Europie.

Ostatnio w literaturze kostiumologicznej rozpowszechnia się zwyczaj przerywania opisów szczegółowych zmian w formach ubiorów do objaśnień ilustracji, podczas gdy właściwy tekst zawiera jedynie ogólne informacje z historii kultury i obyczajów. Autorka nie uległa tej niebezpiecznej modzie. Jej objaśnienia bogatego materiału ikonograficznego są zwięzłe, zaś zmiany mody ukazuje w tekście książki. Materiał ilustracyjny dobrała w sposób nowoczesny, bez zniekształcających źródło przerysów. Obok malarstwa wykorzystwała reprodukcje zabytków oraz liczne fotografie, tak ważne dla historii odzieży w ostatnim stuleciu. Autorka uporządkowała materiał opisowy, dając przegląd kompletów ubiorów męskich według przyjętej w pracy periodyzacji. W zwięzłych opisach charakteryzuje najważniejsze elementy stroju dla krótkich, kilku lub kilkunastoletnich okresów. W dalszej części książki przedstawia rozwój poszczególnych składników męskiej odzieży jak: koszula, kołnierz i krawat, okrycia wierzchnie, bielizna, nakrycie głowy, obuwie i inne dodatki. Omawiana książka jest najlepszą pozycją kostiumologiczną, jaka ukazała się w Anglii w ostatnich latach. Ze względu na nowoczesność ujęcia i systematyczne uporządkowanie materiału powinna stać się podstawowym podręcznikiem dla historyków ubiorów całej Europy ulegającej wpływom angielskim.

I. Turnau